

EURÓPSKY PARLAMENT

2014 - 2019

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

2014/0259(NLE)

27.5.2015

NÁVRH ODPORÚČANIA

k návrhu rozhodnutia Rady, ktorým sa členské štáty splnomocňujú ratifikovať v záujme Európskej únie Protokol z roku 2014 k Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce z roku 1930 o nútenej práci, pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa sociálnej politiky
(06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

Spravodajca: Patrick Le Hyaric

Označenie postupov

- * Konzultácia
- *** Súhlas
- ***I Riadny legislatívny postup (prvé čítanie)
- ***II Riadny legislatívny postup (druhé čítanie)
- ***III Riadny legislatívny postup (tretie čítanie)

(Typ postupu závisí od právneho základu navrhnutého v návrhu aktu.)

OBSAH

	strana
NÁVRH LEGISLATÍVNEHO UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	5
STRUČNÉ ODÔVODNENIE	6

NÁVRH LEGISLATÍVNEHO UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

k návrhu rozhodnutia Rady, ktorým sa členské štáty splnomocňujú ratifikovať v záujme Európskej únie Protokol z roku 2014 k Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce z roku 1930 o nútenej práci, pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa sociálnej politiky (06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

(Súhlas)

Európsky parlament,

- so zreteľom na návrh rozhodnutia Rady (06732/2015),
 - so zreteľom na žiadosť o udelenie súhlasu, ktorú Rada predložila v súlade s článkom 153 ods. 2 v spojení s článkom 153 ods. 1 písm. a) a b), článkom 218 ods. 6 druhým pododsekom písm. a) bodom v) a článkom 218 ods. 8 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (C8-0079/2015),
 - so zreteľom na článok 99 ods. 1 prvý a tretí pododsek, článok 99 ods. 2 a článok 108 ods. 7 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na odporúčanie Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci (A8-0000/2015),
1. udeľuje súhlas s návrhom rozhodnutia Rady;
 2. poveruje svojho predsedu, aby postúpil túto pozíciu Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.

STRUČNÉ ODÔVODNENIE

Úvod

Nútená práca predstavuje porušovanie ľudských práv a urážku dôstojnosti miliónov žien, mužov, dievčat a chlapcov.

Boj proti tejto najnásilnejšej forme vykorisťovania je základom významných politických a filozofických emancipačných hnutí. Boj za emancipáciu sa v rámci snahy o oslobodenie ľudí od politickej a kultúrnej dominancie a materiálnej závislosti vždy zameriaval na boj proti otrockej práci, ktorá znemožňuje prístup k ďalším právam.

V 21. storočí však nútenú prácu vykonáva 21 miliónov osôb, ktoré sú obeťami vykorisťovania prinášajúceho tým, ktorí ho organizujú a riadia, príjmy vo výške 150 miliárd dolárov ročne.

K tradičným formám vykorisťovania založeným na fyzickej alebo materiálnej tiesni sa pridali nové formy vykorisťovania, najmä v bohatých krajinách a niekedy aj napriek existencii právneho štátu. Tieto formy založené na nádeji sú síce menej nápadné a zákernejšie, no rovnako násilné. Postihujú mužov, ženy a deti, ktorí chcú prekonať svoje životné podmienky a v záujme dosiahnutia tohto cieľa zmenili svoj život.

Hoci otroctvo za dlh už na európskom kontinente oficiálne neexistuje, 880 000 osôb v Európskej únii a 1,6 milióna osôb na celom kontinente trpí v dôsledku týchto nových foriem nútenej práce. Muži a ženy, ktorým bolo ponúknuté zamestnanie v zahraničí, sa stávajú obeťami svojich údajných zamestnávateľov, migranti obeťami svojich prevádzáčov a deti sú destabilizované odcudzením.

Najzraniteľnejším vrstvám obyvateľstva, ako sú ženy, deti a migranti, sa ukladajú najhoršie úlohy vykonávané za najhorších podmienok: prostitúcia, žobranie či najťažšie a najponižujúcejšie práce. K násiliu v rámci vykorisťovania sa pridáva neustále fyzické a psychologické násilie, strach a izolácia.

Tieto nové formy obchodovania s ľuďmi a vykorisťovania sa rovnako ako tie staré musia odstrániť prostredníctvom právnych predpisov a opatrení na ich presadzovanie. To je cieľom protokolu Medzinárodnej organizácie práce (MOP) z roku 2014 k Dohovoru o nútenej práci z roku 1930, na ktorý sa vzťahuje toto odporúčanie Výboru Európskeho parlamentu pre zamestnanosť a sociálne veci.

Protokol

Protokolom z roku 2014 k Dohovoru MOP o nútenej práci z roku 1930 sa aktualizuje tento dohovor, pričom sa poskytnú nové nástroje na boj proti nútenej práci a stanoví sa jeho právne záväzný charakter.

Vzhľadom na skutočnosť, že „kontext a formy nútenej práce sa zmenili“, sa v protokole uvádza, že je „nevyhnutné“ prijať opatrenia v oblasti prevencie a ochrany a zaviesť mechanizmy podávania sťažností a uplatňovania nárokov na nápravu, ako je napríklad

odškodnenie a náprava materiálnych škôd a fyzickej ujmy. Rovnako sa požaduje posilnenie prostriedkov a spolupráce medzi štátmi v boji proti súčasným formám otroctva, uznávajúc ich čoraz medzinárodnejší rozmer.

Ustanoveniami protokolu sa posilňuje medzinárodný právny rámec, a to zavedením povinnosti predchádzať nútenej práci a poskytovať obetiam ochranu a prístup k opravným prostriedkom, napríklad k odškodneniu.

V článkoch 1 a 6 protokolu sa od členských štátov MOP vyžaduje, aby vypracovali národnú stratégiu a akčný plán v záujme účinného a sústavného potlačania nútenej práce a aby po porade s organizáciami zamestnávateľov a pracovníkov prijali opatrenia s cieľom uplatňovať ustanovenia protokolu.

V článku 2 protokolu sa stanovujú opatrenia, ktoré musia prijať členské štáty MOP, aby predchádzali nútenej práci, konkrétne:

- vzdelávať a informovať ľudí, najmä tých, ktorí sú osobitne zraniteľní, a zamestnávateľov;
- usilovať sa zabezpečiť, aby sa rozsah pôsobnosti a presadzovanie právnych predpisov týkajúcich sa predchádzania nútenej práci vzťahovali na všetkých pracovníkov a všetky odvetvia hospodárstva a aby sa posilnili služby inšpekcie práce;
- chrániť ľudí, najmä migrujúcich pracovníkov, pred potenciálne nekalými a podvodnými praktikami nábora a umiestňovania;
- podporovať poskytovanie náležitej starostlivosti vo verejnom i súkromnom sektore a
- riešiť hlavné príčiny, ktoré zvyšujú riziko nútenej práce.

Pokiaľ ide o obeť nútenej práce, v článku 3 sa stanovuje, že sa majú prijať účinné opatrenia na ich identifikáciu, oslobodenie, ochranu, zotavenie a rehabilitáciu, ako aj zaviesť iné formy pomoci a podpory.

V článku 4 sa vyžaduje, aby členské štáty MOP zabezpečili všetkým obetiam prístup k opravným prostriedkom, ako je odškodnenie, a aby príslušné orgány boli oprávnené nestíhať obeť za nezákonnú činnosť, ktorú boli donútené páchať.

V článku 5 sa stanovuje medzinárodná spolupráca v oblasti predchádzania nútenej práci a jej odstraňovania a článkom 7 sa vypúšťajú prechodné ustanovenia dohovoru.

Súlad s politikami a cieľmi Únie

EÚ zaradila do svojho primárneho práva zákaz nútenej práce tým, že preniesla ustanovenia Charty o základných sociálnych právach pracovníkov, ale aj Európskej sociálnej charty Rady Európy do Zmluvy o fungovaní EÚ¹.

Hoci EÚ zatiaľ nepristúpila k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Súdny dvor EÚ už vychádzal z článku 4 tohto textu, v ktorom sa zakazuje otroctvo a nútená práca.

¹ ZFEÚ, hlava 10 – sociálna politika.

Preto sa politiky EÚ musia snažiť obhajovať ľudské práva a dôstojnú prácu a presadzovať ich, ako aj odstrániť obchodovanie s ľuďmi, či už v rámci EÚ, alebo mimo jej hraníc.

Stanovisko spravodajcu

Pracovné práva sú jedným z hlavných pilierov dôstojnej práce a predstavujú hlavný nástroj na boj proti vykorisťovaniu prácou. Preto je akékoľvek porušenie týchto práv, ich obchádzanie prostredníctvom iných politík, ako je sloboda pohybu, či politický nátlak zameraný na reformu pracovných práv smerom k oslabeniu pôvodne stanovených noriem v rozpore s čo najširším uplatňovaním noriem dôstojnej práce.

V tejto súvislosti je uplatňovanie smernice o vysielaní pracovníkov znepokojujúce, pretože môže *de facto* viesť k vytvoreniu právnej medzery a umožňuje podnikom zatvárať oči pred porušovaním pravidiel, minimálnych štandardov a platných postupov, či ho dokonca podporovať prostredníctvom reťazca subdodávateľov. Keďže vnútroštátni inšpektori práce nemôžu primerane riešiť nadnárodné prípady, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, je možné akékoľvek porušenie pravidiel, a to aj vo forme nútenej práce. Pritom sa v článku 2 protokolu požaduje posilnenie služieb inšpekcie práce s cieľom presadzovať pracovnoprávne predpisy.

V protokole sa žiada od vlád, aby prijali opatrenia na lepšiu ochranu pracovníkov, najmä migrujúcich pracovníkov, pred zneužívajúcimi a podvodnými praktikami zamestnávania. To nemožno dosiahnuť primeraným spôsobom bez skutočného posilnenia prostriedkov na presadzovanie pracovného práva a bez jasného a jednoznačného tvrdenia, že pracovné právo má rovnako ako právo na kolektívnu akciu prednosť pred právom na voľný pohyb či právom hospodárskej súťaže. Ratifikácia tohto dohovoru by mala byť na tento účel sprevádzaná diskusiou o vplyve európskych politík na pracovné právo.

Ďalší uhol pohľadu, na ktorý sa v protokole poukazuje s ohľadom na ochranu ľudí pred nútenou prácou, sa týka prevencie a nápravy.

Prevencia nemôže byť účinná, ak nedôjde k zastaveniu demonizácie nelegálneho prisťahovalectva a k zaujatiu humanistického prístupu k tomuto javu. Migranti, a to najmä ženy, sú často prvými obeťami nútenej práce a kriminalizácia ich právneho štatútu v prípade, že sa v danej krajine zdržiavajú nelegálne, alebo aktivít, ktoré sú nútení vykonávať (zo 150 miliárd USD ziskov plynúcich z nútenej práce pochádzajú dve tretiny zo sexuálneho vykorisťovania), im sťažuje prístup k právnym štruktúram, ktoré by im umožnili uplatniť si svoje práva.

Preto je dôležité vyslobodiť tieto osoby z izolácie, v ktorej ich nútia žiť ich vykorisťovatelia a právne systémy, ktoré sú príliš represívne voči nelegálnemu prisťahovalectvu.

Treba sa skutočne zamyslieť nad rizikovými faktormi, ktoré privádzajú ľudí k nútenej práci a ktoré MOP vymedzila vo svojej poslednej správe o nútenej práci¹: pokles príjmov a chudoba, zraniteľnosť vzhľadom na nedostatočné vzdelanie, negramotnosť, zraniteľné skupiny obyvateľstva (ženy, migrujúce deti). Európska stratégia boja proti chudobe by mala

¹ „Zisky a chudoba: ekonómia nútenej práce“.

výrazne presahovať rámec koordinácie vnútroštátnych opatrení: mali by sa v nej stanoviť záväzné ciele v oblasti znižovania chudoby, pričom do nej treba zahrnúť slová preambuly protokolu, podľa ktorých nútená práca „prispieva k udržiavaniu chudoby a je prekážkou na ceste k zabezpečeniu dôstojnej práce pre všetkých“.

Za nápravu ujmy nesie zodpovednosť zamestnávateľ, ale mala by sa zväžiť aj zodpovednosť konečného zadávateľa, aby sa zabránilo oslabeniu zodpovednosti v subdodávateľskom reťazci.

Napokon, EÚ nemôže presadzovať pokrok, pokiaľ ho obmedzí na svoje hranice a podriadi ho požiadavkám medzinárodnej konkurencie. Európska diplomacia a obchodná politika voči tretím krajinám, ktoré porušujú dohovor MOP o nútenej práci z roku 1930 a jeho protokol z roku 2014, musia byť oveľa rozhodnejšie.

Či už ide o filipínsku slúžku, ktorá je v Európe izolovaná a vykorisťovaná, dramatickú situáciu pracujúcich detí a násilie v rámci sexuálneho vykorisťovania, alebo pracovníkov, ktorí budujú štadióny na majstrovstvá sveta v Katare, všade fungujú rovnaké metódy a zločinecké siete, ktoré nemožno tolerovať.

Spravodajca preto navrhuje udeliť súhlas s návrhom rozhodnutia Rady.